

สารบัญ

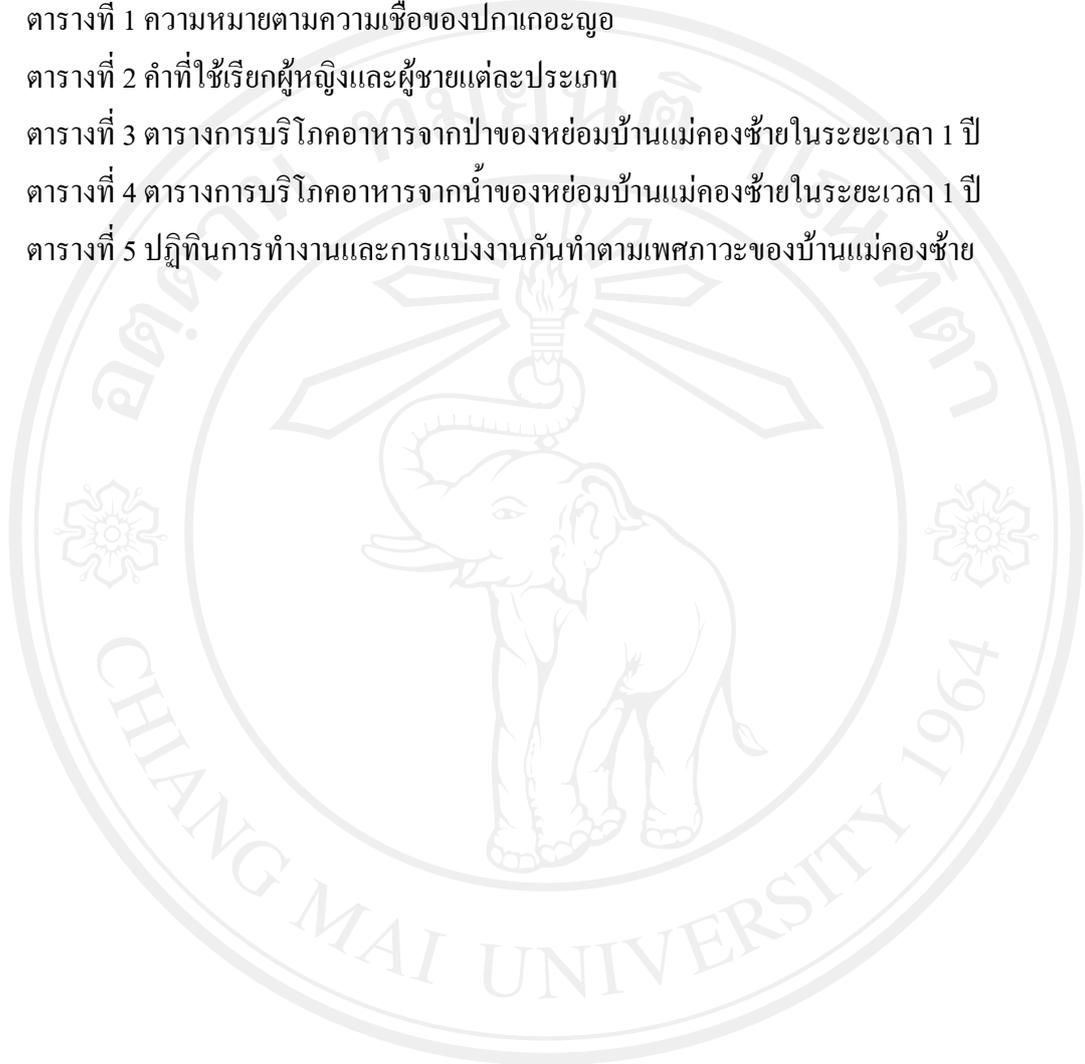
	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ค
บทคัดย่อภาษาไทย	ฉ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1. ความสำคัญของปัญหา	1
1.2. คำถามของการวิจัย	15
1.3. วัตถุประสงค์ของการศึกษา	15
1.4. นิยามศัพท์	15
1.5. แนวคิดและทฤษฎีในการศึกษา	17
1.5.1. บทบาททางเพศภาวะในสังคมกะเหรี่ยงหรือปกากะญอ	18
1.5.2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองและการเสริมอำนาจของผู้หญิง	28
1.5.3. กระบวนการทำให้ความยากจนกลายเป็นเรื่องของผู้หญิง	40
1.6. ทบทวนวรรณกรรม	45
1.7. ขอบเขตและวิธีการศึกษา	51
1.8. ผลที่คาดว่าจะได้รับ	55
1.9. การนำเสนอเนื้อหาวิทยานิพนธ์	55
บทที่ 2 บริบทปัญหา “การเมืองเรื่องสิ่งแวดล้อม”: รัฐ ตลาด เครือข่ายกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือ	57
2.1. สัมปทานป่าเมื่อตั้งกรมป่าไม้	57
2.2. ประกาศพื้นที่ป่าอนุรักษ์เขียงดาว	58
2.3. ความขัดแย้งในการใช้ทรัพยากรดิน น้ำ ป่า	59
2.4. อพยพคนออกจากป่า	63
2.5. ออกไปเคลื่อนไหวกับเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือ	65
2.6. พิสูจน์ตนเองในพื้นที่	66
2.6.1. ป่าชุมชนบ้านแม่คองซ้าย	67
2.6.2. การใช้ประโยชน์ รักษาและฟื้นฟูขยายพันธุ์สัตว์น้ำ	69
2.6.3. พืชสมุนไพร	69

2.6.4. ลักษณะเด่นขององค์ความรู้ในการใช้ประโยชน์จากทรัพยากร	70
2.7. การทำงานกับผู้หญิงคน.	71
2.8. โครงการเรียนรู้ป่าจากภูมิปัญญาชาวบ้าน	73
2.9. ธรรมชาติยาดราเพื่อป่าชุมชนของคนทั้งประเทศ	74
2.10. โฉนดชุมชนคือหนึ่งทางเลือก	75
2.11. วิทยุภาคภาษากะเหรี่ยง	76
2.12. วันนี้และก้าวต่อไปของคน.	77
บทที่ 3 แม่กุงชี ผู้หญิงบ้านแม่กองซ้าย วิถีชีวิตและผู้คน	80
3.1. บ้านแม่กองซ้าย แม่กุงชีและผู้ศึกษา	80
3.2. ที่ตั้งหมู่บ้านเก่าเหล่อกวา สะซุย ห้วยฮ่อม หนองชอพาเหม่เง๊ะ (อุเอะ)	
ทะอิ อุกวอ และเสื่อเคาะควิ (ต้นมะม่วง) ประมาณปี พ.ศ. 2450-2487	84
3.3. ที่ตั้งหมู่บ้านเก่าแม่กองซ้าย ช่วงปี พ.ศ. 2487-2515	86
3.4. ที่ตั้งหมู่บ้านเก่าเสื่อเคาะควิ (ต้นมะม่วง) ช่วงปี พ.ศ. 2515-2520	90
3.5. ที่ตั้งหมู่บ้านเก่าคอแอะถ่า (สบห้วย) ช่วงปี พ.ศ. 2520-2526	96
3.6. ที่ตั้งหมู่บ้านแม่กองซ้าย ช่วงปี พ.ศ. 2526-2548	99
3.7. บ้านแม่กองซ้ายในปัจจุบัน ช่วงปี พ.ศ. 2548-2550	130
บทที่ 4 การแบ่งงานกันทำตามเพศภาวะ งานการผลิต งานผลิตซ้ำและงานสังคมชุมชน	158
4.1. งานในไร่นาสวนและงานในบ้าน	167
4.2. วิเคราะห์การแบ่งงานกันทำตามเพศภาวะเรื่องงานไร่นาและงานในบ้าน	172
4.3. งานสังคมชุมชน	174
4.4. วิเคราะห์การแบ่งงานกันทำตามเพศภาวะเรื่องงานสังคมชุมชน	176
4.5. สรุปผลการแบ่งงานกันทำตามเพศภาวะ	184
บทที่ 5 การแบ่งงานกันทำตามเพศภาวะและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของผู้หญิง	187
5.1. โหม่กุงชีและการมีส่วนร่วมทางการเมือง	188
5.1.1. กิจกรรมการเดินป่าศึกษาธรรมชาติ	188
5.1.2. เรื่องไร่หมุนเวียนและการใช้ประโยชน์และรักษาลำห้วย	195
5.1.3. การประชุมในหมู่บ้าน	201
5.1.4. การเจรจาต่อรองในพื้นที่	204

5.1.5. การรวมกลุ่มแสดงพลัง	207
5.2. สรุปบทบาทและการมีส่วนร่วมของโหม่กั้งซีในขบวนการเคลื่อนไหว เครือข่ายกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือ	208
บทที่ 6 สรุปผลการศึกษา	213
6.1. บทบาทและรูปแบบของการมีส่วนร่วมของโหม่กั้งซีในขบวนการเคลื่อนไหว เครือข่ายกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือ	213
6.2. รูปแบบและเนื้อหาของการมีส่วนร่วมและการแบ่งงานกันทำ ตามเพศภาวะส่งผลต่อความสัมพันธ์ทางเพศภาวะในลักษณะที่เป็น ความสัมพันธ์เชิงอำนาจ และการมีบทบาทในพื้นที่สาธารณะ ในขบวนการเคลื่อนไหวเครือข่ายกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือ	214
6.3. กระบวนการพัฒนาจากพี่เลี้ยงนักพัฒนาเอกชนและอาสาสมัคร ซึ่งเป็นคนทำงานหลักในคนกลางมีส่วนกำหนดบทบาทการมีส่วนร่วมของ พี่น้องชาวบ้านหญิงชายในลักษณะที่แตกต่างกัน	215
สรุปและข้อเสนอแนะ	217
บรรณานุกรม	222
ภาคผนวก	232
ประวัติผู้เขียน	249

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ความหมายตามความเชื่อของปกากะญอ	21
ตารางที่ 2 คำที่ใช้เรียกผู้หญิงและผู้ชายแต่ละประเภท	26
ตารางที่ 3 ตารางการบริโภคอาหารจากป่าของห่อมบ้านแม่คองซ้ายในระยะเวลา 1 ปี	152
ตารางที่ 4 ตารางการบริโภคอาหารจากน้ำของห่อมบ้านแม่คองซ้ายในระยะเวลา 1 ปี	153
ตารางที่ 5 ปฏิทินการทำงานและการแบ่งงานกันทำตามเพศภาวะของบ้านแม่คองซ้าย	160



ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 แผนที่ป่าชุมชนบ้านแม่คองซ้ายจำแนกป่าตามความเชื่อของชาวบ้าน และที่ตั้งหมู่บ้านจุดต่างๆ	83
ภาพที่ 2 บ้านปกากะญอแบบดั้งเดิมที่สร้างไว้เป็นที่พักให้กับชาวบ้าน ณ สำนักงาน เครือข่ายกลุ่มเกษตรกรภาคเหนือ	87
ภาพที่ 3 กุ้งชากับป๊อตะหนะ	92
ภาพที่ 4 หน่วยพิทักษ์ป่าสบห้วยผาดั้ง-นาเลาหรือด่านสองสบในปัจจุบัน	97
ภาพที่ 5 กุ้งชากับกิ่งกานต์ ลูกสาวคนที่สอง	99
ภาพที่ 6 กุ้งชิและลูกๆ ทั้งห้าคนในชุดปกากะญอ	102
ภาพที่ 7 เด็กๆ บ้านแม่คองซ้ายกับโรงเรียนไม้ไผ่	105
ภาพที่ 8 กุ้งชิและครอบครัวกุ้ง	106
ภาพที่ 9 คนในเมืองที่เข้ามาเที่ยวบ้านแม่คองซ้ายกับชาวบ้านแม่คองซ้าย	109
ภาพที่ 10 รูปที่ฝรั่งถ่ายไว้แล้วฝากคนนำเที่ยวมาให้ชาวบ้าน	109
ภาพที่ 11 เครื่องสี่ขาวที่บ้านพะตีแฉะพอ	110
ภาพที่ 12 ครกกระเดื่องและอุปกรณ์ฝัดข้าวซึ่งมีทุกหลังคาเรือน	110
ภาพที่ 13 ยุงข้าวและห้องน้ำ	111
ภาพที่ 14 ที่พักปฏิบัติธรรมริมห้วยโป่งและศาลากลางหมู่บ้าน	112
ภาพที่ 15 เริ่มสร้าง โบสถ์เมื่อปี พ.ศ. 2537 และพิธีแต่งงานแบบศาสนาคริสต์ ของบือคาและคำป็น	116
ภาพที่ 16 แฉะพอ ลีพอ ผัด กุ้งชิ นิตยา แฉง ดวงคำ บือคา สุกิตต์ วีรโพ เมื่อครั้งเดินป่าด้วยกัน	117
ภาพที่ 17 ป่าชุมชน	119
ภาพที่ 18 กุ้งชากับคีทำพิธีกรรมสมัยที่ยังนับถือผีกับกิ่งกานต์นำร้องเพลงใน โบสถ์	120
ภาพที่ 19 ถนนและโรงเรียนหลังใหม่	128
ภาพที่ 20 ระบบผลิตไฟฟ้าประจุแบตเตอรี่ด้วยเซลล์แสงอาทิตย์สำหรับ หมู่บ้านชนบทที่ไม่มีไฟฟ้าใช้	129
ภาพที่ 21 ไร่หมุนเวียนเมื่อยังไม่เก็บเกี่ยว	132
ภาพที่ 22 หลายแรงแข่งขันตีข้าวในนาที่ห้วยฮ่อม	133
ภาพที่ 23 ประปาภูเขาจากน้ำห้วยฮ่อมที่ทำฝายเล็กๆ แล้วต่อท่อมายังหมู่บ้าน	134

ภาพที่ 24	ธรรมเนียมรัฐบาล	138
ภาพที่ 25	ประชุมทำความเข้าใจที่บ้านพะตีแก้ว กับพะตีบือคาขณะกำลังไปฝัง หลักหมุดศตจ.ปชช.	139
ภาพที่ 26	ลุงเบน ชาวเมืองคองกับภรรยาขายไส้จั่ว เนื้อขามู กับร้านของพี่กิ่ง	141
ภาพที่ 27	ข้าวนาบ้านแม่คองซ้ายมีมากพอที่จะขายกับลุงคะนองเนตรและ ป้าวิไลวรรณแห่งบ้านวังจ้อม	142
ภาพที่ 28	พริกไร้สารเคมี	143
ภาพที่ 29	ชัยพ่อค้ารับซื้อกาแฟ กำลังจ่ายเงินค่ากาแฟให้วิไล	143
ภาพที่ 30	คอยหลวงเชียงดาวฝั่งเหนือ	145
ภาพที่ 31	ปากทางเข้าหมู่บ้านแม่คองซ้าย กิโลเมตรที่ 18	145
ภาพที่ 32	แม่ปริณา พาลูกมาหอดักชิน	146
ภาพที่ 33	เจ้าหน้าที่และอสม.ตรวจความดันเบาหวานที่บ้านพะตีบุญศรี	146
ภาพที่ 34	งานวันเด็กปี พ.ศ. 2549 ที่แม่บ้านพอบ้านเยวชน ร่วมทำกิจกรรม เพื่อเป็นของขวัญสำหรับวันเด็ก	184
ภาพที่ 35	แท็งค์มีหลังคาซึ่งใช้ในปัจจุบันจากนักศึกษารัฐศาสตร์กับ แท็งค์ใหม่จากกลุ่มศรัทธาคนธาธาร ที่ยังไม่ถึงเวลาใช้งาน	184
ภาพที่ 36	แผนที่ชุมชนบ้านแม่คองซ้าย	156
ภาพที่ 37	น้องแพมกับวิทยานะกลับมาจากหาฟีน	169
ภาพที่ 38	แม่ปริณา คีพอ แม่แจ๊คและพี่จี ระหว่างทางไปหาฟีน	169
ภาพที่ 39	กินข้าวเที่ยงเสร็จพักผ่อนน้ำชา	171
ภาพที่ 40	ไม้กับนัฐ ตามแม่ไปทำงานด้วย	171
ภาพที่ 41	มิตรชัยและลูกน้อยกับปู่แฮและหลาน	172
ภาพที่ 42	เด็กผู้หญิงตัวเล็กๆ ก็เริ่มดูแลน้องได้บ้าง	172
ภาพที่ 43	งานศพแม่พะตีบุญศรี กลุ่มผู้ชายกำลังเคลื่อนย้ายศพไปฝัง	176
ภาพที่ 44	อีกหน้าที่หนึ่งของผู้หญิงในงานศพ	176
ภาพที่ 45	กลุ่มผู้อาวุโสฝ่ายชายหยาดเกล้า	176

ภาพที่ 46 พระตีแก้วกับบทบาทการเป็นผู้ช่วยแม่ครัวในงานแต่งงานของพระตีเมื่อปี พ.ศ. 2548	176
ภาพที่ 47 ผู้หญิงทำอาหารให้เด็กๆ ในงานวันเด็กที่โรงเรียน	179
ภาพที่ 48 รื่องบทล่านาในงานศพของแม่พระตีบุญศรี	184
ภาพที่ 49 สิ่งทอทำพิธีกรรมระหว่างร้องบทล่านา	184
ภาพที่ 50 นักศึกษารุ่นแรกกับชาวบ้านร่วมกันสร้างหอประชุม	189
ภาพที่ 51 นักศึกษากลุ่มที่ได้ช่วยชาวบ้านทำแนวกันไฟ	190
ภาพที่ 52 ภาพนักศึกษาธรรมศาสตร์ถ่ายร่วมกับชาวบ้านที่ปากทางเข้าหมู่บ้าน	191
ภาพที่ 53 โหม่กับจ๊ะ ขณะกำลังเก็บพริกในสวนปลาขนา	191
ภาพที่ 54 พระตีจอนิ โหม่กั้งชิ พระตีแก้ว ชาวบ้านและตัวแทนคน.เมื่อคราวรัฐมนตรีประพัฒน์ศึกษาไร่หมุนเวียน	192
ภาพที่ 55 เดินป่าเมื่อปี พ.ศ. 2545 กับนักศึกษาศรีศึกษา	194
ภาพที่ 56 รูปที่ระลึกทริประชุมชนคนรักป่า	195
ภาพที่ 57 สภาพไร่หมุนเวียนของโหม่หลังเก็บเกี่ยวแล้ว	196
ภาพที่ 58 โหม่กั้งชิเก็บพริกที่ยังออกผลหลังจากเกี่ยวข้าวแล้วสามเดือน	196